

Beleidsplan 'Relaties en Seksualiteit'

GEZONDE RELATIES & SEKSUALITEIT

Beleidsplan 'Relaties en Seksualiteit'

Voorwoord.....	3
Algemeen.....	5
Missie, visie en kernwaarden	5
Theorie en belang	6
Uitgangspunten.....	6
Waarom al in het basisonderwijs?	6
Wat mag op school niet ontbreken?.....	7
Gepaste en ongepaste aanrakingen van leerkracht naar leerling.....	8
Aanpak	9
Vragenlijst leerkrachten.....	9
Inschrijving voor stimuleringsregeling	9
Overleg GGD.....	9
Try-out	9
Opleiding (nieuwe) coördinator	9
Algemene cursus team o.l.v. de GGD.....	10
Ouderavond.....	10
Keuze en aanschaf methode	10
Cursus 'Vlaggensysteem' team o.l.v. de GGD.....	10
Vignetaanvraag.....	10
Beleid	11
Schoolafspraken	11
Keuze methode	11
Week van de lentekriebels	11
Terminologie	13
Evaluaties.....	13
Gezondheidseducatie	14
Educatie kinderen	
Fysieke en sociale omgeving.....	15
Sociale omgeving.....	15
Fysieke omgeving.....	15
Educatie 'Relaties en Seksualiteit' en gehechtheidsrelatie (school specifiek)	15
Werkgroep en organisatie	16
Pestcoördinator.....	17
Vertrouwenspersonen	17
Handelingsverleggen.....	17
Signaleren	18
Zorgroute.....	18
Vlaggensysteem	18
Slotwoord/afsluiting.....	19
Bijlagen.....	19

Je mag zijn wie je bent
 Om te worden wie je bent
 Maar nog niet kunt zijn
 En je mag het worden
 op jouw manier
 en in jouw tijd

St. Jozefschool, Achterveld

Regels en afspraken 2020-2021

	"STOP-HOUD-OP" Als iemand dit zegt betekent het dat je echt moet stoppen!
	We houden rekening met andere kinderen, iedereen is anders, we accepteren dat van elkaar.
	We doen niemand pijn (vechten, schoppen, slaan, duwen of uitschelden) en blijven van elkaar af.
	We laten elkaar rustig werken. Buiten de klas gebruiken wij de smileys en timers.
	We spelen spelletjes eerlijk en sportief en laten andere kinderen hun eigen spel spelen.
	We zijn voorzichtig met spullen van school en anderen. In de school lopen we rustig.
	In de school <u>lopen</u> we.
	We helpen elkaar en staan klaar voor elkaar.
	We pesten niemand.
	Fietsers stappen af bij het hek en lopen naar de fietsenstalling waar de fiets netjes neergezet wordt. Spelen doe je op het speelplein.

De leerlingenraad

Voorwoord

Dit is het beleidsplan van de St. Jozefschool voor het lesaanbod rondom 'Relaties en Seksualiteit' in het kader van de 'Gezonde School'. De 'Gezonde School' is een aanpak om ondersteuning te bieden bij het structureel werken aan gezondheid. De 'Gezonde School' hanteert negen thema's:

- ✓ Voeding
- ✓ Bewegen en sport
- ✓ Roken en alcohol
- ✓ Welbevinden
- ✓ Fysieke veiligheid
- ✓ Milieu en natuur
- ✓ Media wijsheid
- ✓ Hygiëne
- ✓ Relaties en Seksualiteit

De St. Jozefschool heeft het vignet van de GGD voor het thema 'Voeding' en we willen dit uitbreiden met het vignet voor 'Relaties en Seksualiteit'. Dit beleidsplan beschrijft hoe wij als school omgaan met 'gezond gedrag' m.b.t. het thema. Er wordt beschreven wat het concrete beleid is rondom 'Relaties en Seksualiteit'.

Aandacht voor 'Relaties en Seksualiteit' is al vanaf jonge leeftijd belangrijk. Zowel thuis als op school. Hierdoor krijgen kinderen en jongeren op tijd informatie over onderwerpen als gezonde relaties, veilig vrijen en zwangerschap. Ook durven zij vragen te stellen over onderwerpen zoals diversiteit, wensen en grenzen. Dit draagt bij aan een positieve en gezonde seksuele ontwikkeling. Wij maken gebruik van de stimuleringsregeling 'Gezonde Relaties & Seksualiteit'. Deze regeling is gericht op het stimuleren en ondersteunen van scholen, die aandacht willen besteden aan 'Gezonde 'Relaties en Seksualiteit'.

Met de 'Gezonde School' aanpak werkt de school structureel aan een gedegen beleid rondom een thema. Hiervoor zijn er 4 pijlers opgesteld, waar in dit document op ingegaan wordt. Het gaat om de pijlers: beleid, educatie, schoolomgeving en signaleren.

Beleid

In deze pijler wordt beschreven hoe wij op de St. Jozefschool ons beleid rond dit thema waarborgen. Hier is dit document onderdeel van.

Educatie

In deze pijler wordt beschreven hoe wij op de St. Jozefschool in de dagelijkse praktijk vorm geven aan het thema.

Schoolomgeving

In deze pijler wordt beschreven hoe wij op de St. Jozefschool de fysieke en online omgeving van de leerlingen veilig vormgeeft.

Signaleren

In deze pijler wordt beschreven hoe wij op de St. Jozefschool kinderen in kaart brengen, waaromtrent zorgen zijn.

Algemeen

Missie, visie en kernwaarden

‘Wij streven een school te zijn, die leerlingen een positieve kijk op seksualiteit geeft, weerbaar maakt en waarden en normen bijbrengt, zodat zij (later) verantwoorde keuzes maken in relaties en seksualiteit’

De missie van de St. Jozefschool is: ‘ieder kind laten stralen’.

Onze school biedt vanuit veiligheid, structuur en betrokkenheid kwalitatief goed onderwijs. Wij staan in ons onderwijs voor het overbrengen van kennis en vaardigheden, maar ook voor het herkennen en ontwikkelen van talenten.

Om dit te realiseren bieden wij een uitdagende leeromgeving. We bereiden leerlingen voor d.m.v. 21e eeuwse vaardigheden, zodat zij voorbereid zijn op de maatschappij die voortdurend in beweging is.

Dit is mogelijk doordat wij als team ons blijven professionaliseren.

Wij vinden wederzijds respect, samenwerken en verantwoordelijkheid belangrijk. Vanuit onze Katholieke grondwaarden hebben we zorg voor elkaar. Als school werken wij samen met ouders, verzorgers en externe partijen in wederzijds vertrouwen aan de ontwikkeling van de leerlingen.

Een school van het dorp, midden in de samenleving!

Onze kernwaarden:

1. Veilige leeromgeving
Leren begint bij een veilige omgeving, waarin leerlingen zich vertrouwd en thuis voelen.
2. Onderwijs
Wij geloven in onderwijs dat tegemoetkomt aan de ontwikkeling, onderwijsbehoeften en talenten van de leerlingen.
3. Professioneel
Een leven lang leren! Deze slogan gaat niet alleen op voor de leerlingen, maar ook wij als team blijven ons continu professionaliseren.
4. Samenwerken
Wij zien ouders als partners. Opvoeden en onderwijzen staan niet los van elkaar.
5. Betrokken
De St. Jozefschool heeft een warme relatie met kerk, sport en Achterveld

Met betrekking tot het thema ‘Relaties en Seksualiteit’ houdt dit in dat de St. Jozefschool met een open houding spreekt over het thema en leerlingen de veiligheid biedt om zich hierin te ontwikkelen en ze voor te bereiden op de toekomst. Een gezonde houding tot ‘Relaties en Seksualiteit’ is belangrijk voor een gezonde en leerzame tijd op school en in de toekomst.

Wat is relationele en seksuele vorming?

Kinderen komen al vroeg van alles tegen dat te maken heeft met 'Relaties en Seksualiteit'. Zo ontdekken ze vanaf jonge leeftijd hun eigen lichaam, verschillen tussen jongens en meisjes en komen ze in de puberteit. Ook gaan ze vriendschappen en andere relaties aan, worden ze verliefd en ontdekken ze hun seksuele identiteit. Aandacht besteden aan 'Relaties en Seksualiteit' is dus belangrijk voor een gezonde en evenwichtige ontwikkeling van onze leerlingen, zeker in deze snelle, digitale tijd.

Relationele en seksuele vorming is meer dan seksuele voorlichting. Het betreft kennis, attitude én vaardigheden! Dit inclusief zelfbeeld, weerbaarheid, vriendschap, liefde, relaties, seksuele diversiteit en omgangsregels.

Het aanbieden van relationele en seksuele vorming op school heeft als doel:

- ✓ Dat kinderen zich ontwikkelen tot mensen die respect hebben voor zichzelf en anderen.
- ✓ Zich bewust zijn van eigen en andermans gevoelens, wensen, opvattingen en mogelijkheden.
- ✓ Verantwoorde keuzes kunnen maken op het gebied van 'Relaties en Seksualiteit'.

Uitgangspunten

Seksuele en relationele vorming start vanaf de geboorte en is een continu proces:

- ✓ Houdt expliciet rekening met de verschillende ontwikkelingsfasen (gericht op het verstandelijk vermogen van de leerling en zijn lichamelijke ontwikkeling)
- ✓ Is gebaseerd op de seksuele en reproductieve rechten van kinderen
- ✓ Is gebaseerd op een samenhangende en brede visie op seksuele gezondheid en welzijn
- ✓ Stelt dat iedereen gelijkwaardig is en het recht heeft om zelf keuzes te maken
- ✓ Draagt bij aan een rechtvaardige samenleving door het individu en de gemeenschap weerbaar te maken
- ✓ Is zoveel mogelijk gebaseerd op wetenschappelijke inzichten
- ✓ Is gericht op vorming van seksuele ontwikkeling niet specifiek op de seksuele voorlichting

Waarom al in het basisonderwijs?

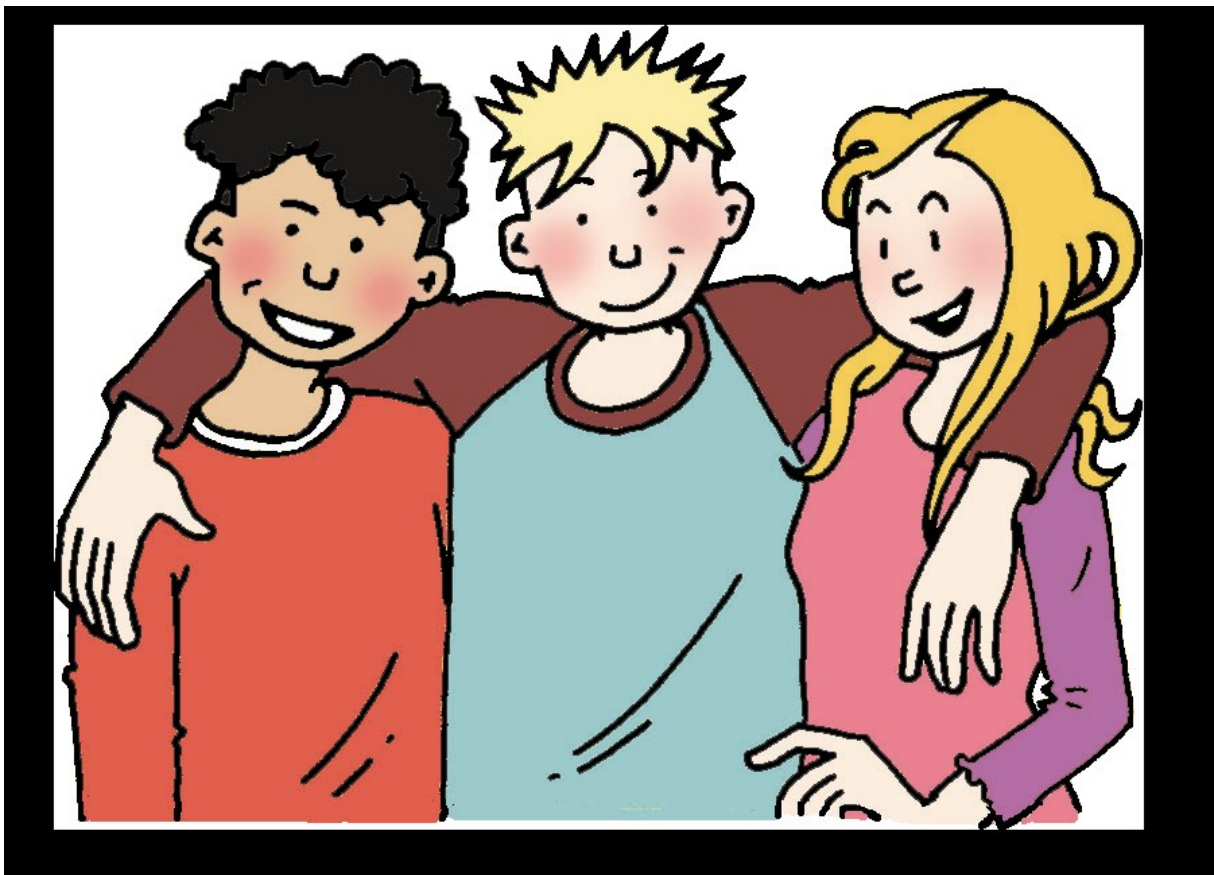
Door op jonge leeftijd te starten met relationele en seksuele vorming, raken de kinderen vertrouwd met dit thema en durven ze eerder vragen te stellen en hier 'open' over te praten. Wij willen onze leerlingen leren omgaan met betrouwbare informatie, hen helpen bij het ontwikkelen van waarden en normen, ze weerbaarder maken en leren respectvol met elkaar om te gaan.

Het vroegtijdig aanbieden van relationele en seksuele vorming op school is van belang, omdat:

- ✓ Seksuele ontwikkeling begint vanaf geboorte.
- ✓ Kinderen zijn nieuwsgierig naar seksualiteit en hebben vragen.
- ✓ Kinderen hebben behoefte aan kaders, regels, informatie en steun.
- ✓ Normaliseren van seksualiteit.
- ✓ Stimuleren van normen en waarden.
- ✓ Nuanceren boodschappen uit de media.
- ✓ Voorkomen van problemen (nu en later) zoals seksuele grensoverschrijding.

Wat mag op school niet ontbreken?

- ✓ Vertrouwen en veiligheid in de groep
- ✓ Grenzen aangeven/weerbaarheid
- ✓ Wegnemen/voorkomen van schaamte
- ✓ Actualiteit
- ✓ Communicatie met ouders (ook in de toekomst)
- ✓ Lichaamsontwikkeling + veranderingen
- ✓ Gezinsamenstellingen
- ✓ Diversiteit op allerlei gebieden (cultuur, lichamen, gezinsamenstellingen) bespreekbaar maken
- ✓ Hoe praten we met kinderen, waar kunnen kinderen terecht
- ✓ Sociale media (invloed daarvan)

Pedagogische motieven, voorbeelden van aanrakingen en mogelijke effecten op het kind.

Gepaste aanraking	Pedagogische motieven	Voorbeelden van aanrakingen	Mogelijke effecten op het kind
	Onbewust (geen motief)	Toevallige aanraking	Weinig tot geen
	Functioneel	Aanleren van vaardigheden Helpen met aankleden Neus snuiten	Neutraal
	Ritueel	Handdruk Schouderklopje Klopje bovenarm of rug	Neutraal
	Zorgzaam affectief	Hoofd aanraken Zacht vastpakken hand, arm Arm om schouder Handen vasthouden Korte, vluchtige omhelzingen	Identiteitsbevestigend
Gepast/ Ongepast	Vriendschappelijk affectief	Kort helemaal vastpakken Arm om middel Kus op de wang Wiegen / Troosten Teder gezicht vastpakken	Gewenst: Relatie-bevorderend Ongewenst: Relatie-verstorend
	Begrenzend	Stevig vastpakken	Gewenst: Relatie-bevorderend Ongewenst: Relatie-verstorend
Ongepaste aanraking	Bestraffend	'Pedagogische tik' Klap geven	Angst en schaamte
	Erotisch / Seksueel (misbruik)	Strelen en betasten, aanraken van erogene zones	Angst en schaamte
	Mishandelend	Slaan Knijpen Krabben	Angst en schaamte

(Mark, 2014)

Aanpak

Nadat we geconstateerd hadden dat ons lesaanbod onvolledig was op het onderdeel van relationele en seksuele vorming hebben we op studiedagen, groepsbijeenkomsten en teamvergaderingen schoolbreed gewekt aan een goede start met lessen op het gebied van relationele en seksuele vorming. Vanuit de directie en de werkgroep 'Gezonde School' zijn de volgende activiteiten aangeboden:

Vragenlijst leerkrachten

Alle leerkrachten van de St. Jozefschool hebben een vragenlijst ingevuld over hun verwachtingen t.a.v. het beleid rond 'Relaties en Seksualiteit'. Ze hebben aangegeven wat ze belangrijke onderwerpen vinden. Op het vignet 'Relaties en Seksualiteit' wordt positief gereageerd. Er worden wel enkele kanttekeningen gemaakt, de belangrijkste is de verdere belasting van de onderwijstijd, die toch al onder druk staat.

Inschrijving voor stimuleringsregeling

Wij voldoen aan de voorwaarden voor het ontvangen van het stimuleringsbudget:

- ✓ Wij beleggen de taken voor Gezonde School bij een eigen medewerker van de school, die als Gezonde School-coördinator de regie neemt en kartrekker is van de Gezonde School-plannen.
- ✓ De Gezonde School-coördinator heeft scholing op het thema Relaties & Seksualiteit van Gezonde School gevolgd.
- ✓ Wij werken volgens de Gezonde School-aanpak.
- ✓ Wij verlenen medewerking aan een evaluatie en onderzoek.

Overleg GGD

Een Gezonde School-adviseur van de GGD heeft ons begeleid om het thema Relaties & Seksualiteit binnen de school te versterken. Zij is eveneens betrokken bij het opstellen van dit beleidsplan.

Try-out

Voorafgaand aan de definitieve keuze van de methode, hebben de leerkrachten van groep 8 een jaar op proef gedraaid met de methode. De (positieve) ervaring is meegenomen in de uiteindelijke besluitvorming.

Opleiding (nieuwe) coördinator

Wij hebben een nieuwe Gezonde School-coördinator aangesteld i.v.m. het naderende vertrek van de huidige coördinator. Zij is het eerste aanspreekpunt binnen de school voor alles dat te maken heeft met een gezonde leefstijl. Ook is zij eerste aanspreekpunt voor de eigen GGD en voor het landelijk programmateam Gezonde School. De Gezonde School-coördinator heeft de scholing als onderdeel van de stimuleringsregeling gevolgd.

Algemene cursus team o.l.v. de GGD

Lichamelijke en relationele ontwikkeling is een gevoelig en persoonlijk onderwerp.

Leerkrachten kunnen hier verschillend over denken. Ook praat de ene leerkracht makkelijker over dit onderwerp dan de andere leerkracht. Over dit onderwerp praten met leerlingen en ouders is daarom iets om je als schoolteam goed op voor te bereiden. De leerkrachten van de St. Jozefschool hebben op een studiedag allemaal de scholing 'Relaties en Seksualiteit' van de GGD gevolgd. Tijdens de training is o.a. de relationele en seksuele ontwikkeling van groep 1 t/m 8 aan de orde gekomen.

Ouderavond

Er is een ouderavond georganiseerd, waarin de ouders een toelichting kregen op de seksuele ontwikkeling van kinderen en welk gedrag passend is bij welke leeftijd. Ook werd besproken welke vragen van kinderen ouders kunnen verwachten en hoe ze hierop zouden kunnen reageren voor een gezonde ontwikkeling. Deze ouderavond werd gegeven door een medewerker van de GGD.

Keuze en aanschaf methode

Vanuit de GGD hebben wij informatie ontvangen over het lespakket, met als doel inzicht te verschaffen in de mogelijkheden om op de basisschool op een toegankelijk manier aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming, rekening houdend met verschillende normen en waarden. Vanuit de ontvangen informatie zijn wij unaniem tot een keuze gekomen.

Cursus 'Vlaggensysteem' team o.l.v. de GGD

Het Vlaggensysteem stimuleert gezond seksueel gedrag en draagt bij aan het voorkómen en terugdringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder kinderen en jongeren. Het biedt professionele opvoeders handvatten om seksueel gedrag adequaat te beoordelen, het bespreekbaar te maken en om gepast te reageren.

De leerkrachten van de St. Jozefschool hebben op een studiedag allemaal de scholing rondom het Vlaggensysteem van de GGD gevolgd, waarbij ze zijn meegenomen in het werken met het Vlaggensysteem.

Vignetaanvraag

Vanaf schooljaar 2021 - 2022 voldoen wij aan de voorwaarden van het gekozen themacertificaat. We vragen het vignet Relaties & Seksualiteit van de 'Gezonde School' aan. Hiermee laten we zien dat er structureel wordt gewerkt aan de gezonde leefstijl van leerlingen.

Beleid

Schoolafspraken

Uit de ingezette activiteiten en diverse overleggen kwamen de volgende schoolafspraken naar voren:

- ✓ Het aanbod is een structureel en vast onderdeel van ons lesprogramma.
- ✓ We doen jaarlijks mee met de week van de Lentekriebels. Er is ruimte in de jaarplanning.
- ✓ We willen een doorgaande aanpak binnen de school / één lijn met alle collega's.
- ✓ Er zijn handvatten voor de leerkrachten om het maximale uit de groep te halen.
Passende materialen voor leerkrachten en leerlingen zijn aanwezig.
- ✓ Er is een duidelijke en goede informatie naar ouders.

Keuze methode

Wij hebben uiteindelijk gekozen voor de methode van Rutgers - Kriebels in je buik.

Deze methode bevat:

- ✓ Een doorlopende leerlijn: lessen voor groep 1 t/m groep 8:
 - Sociale en emotionele ontwikkeling
 - Seksuele weerbaarheid
 - Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
 - Voortplanting en gezinsvorming
- ✓ Meer dan 50 lessen rond de vier genoemde thema's verdeeld over de jaren

Het is een erkende interventie en is theoretisch goed onderbouwd.

Week van de lentekriebels - www.weekvandelentekriebels.nl

Jaarlijks wordt tijdens de nationale week van de Lentekriebels veel aandacht besteed aan 'Relaties en Seksualiteit' door middel van een school brede projectweek. Tijdens deze week komen de meeste lessen uit onze methode aan de orde. Leerkrachten plannen daarna voldoende tijd in voor overige, relevante lessen, zodat de doorgaande lijn is geborgd.

Lessenoverzicht Kriebels in je Buik: Lessen in weerbaarheid, relaties en seksualiteit

Wij streven er naar minimaal les te geven over de onderdelen waar een kruisje bij staat

	Titel van de les uit Kriebels in je buik	Thema	Leerlijn in Week van de Lentekriebels
Groep 1			
1	Wie ben ik?	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	In je blootje	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	
3	Bij ons thuis	Sociale en emotionele ontwikkeling	
4	Ik vind jou lief	Sociale en emotionele ontwikkeling	
5	Kriebel de kriebel	Seksuele weerbaarheid	
Groep 2			
2	Jongens en meisjes	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
3	Hoe worden kindjes geboren?	Voortplanting en gezinsvorming	x
4	Wij zijn vriendjes	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
5	Wat voelt fijn en wat niet?	Seksuele weerbaarheid	
6	Hoe zeg ik nee?	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 3			
1	Ik ben ik	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	Ik ben een jongen en ik ben een meisje	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
3	Hoe ben jij geboren?	Voortplanting en gezinsvorming	x
4	Mijn thuis	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
5	Ik vind het fijn met jou	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Prettige en niet prettige aanrakingen	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 4			
1	In je nakie	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	Wat voel ik?	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
3	Hoe ben ik geboren?	Voortplanting en gezinsvorming	x
4	Wie vind ik speciaal?	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
5	Ik ben verliefd	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Een ja-, nee- of twijfelgevoel	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 5			
1	Dit ben ik!	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	Het ontstaan en de geboorte van een baby	Voortplanting en gezinsvorming	x
3	Jongens en meisjes: wat hoort bij wie?	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
4	Zullen we vrienden zijn?	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
5	De mensen om me heen	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Wat voor gevoel krijg jij als...?	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 6			
1	Bloos je van bloot?	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	De geslachtsdelen	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
3	Gezocht: een vriend	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
4	Verliefd	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
5	Verschillende soorten relaties	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Hoe zeg ik ja of nee?	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 7			
1	Meisjes in de puberteit	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	Jongens in de puberteit	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
3	Wat is seks?	Voortplanting en gezinsvorming	
4	Vriendschap en verliefdheid	Sociale en emotionele ontwikkeling	
5	Mannen en vrouwen	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Mannen en vrouwen in de media	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
7	Internetvrienden	Seksuele weerbaarheid	x
8	Wat zou jij doen?	Seksuele weerbaarheid	x
Groep 8			
1	Dit ben ik	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
2	Puberteit	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	
3	Geslachtsdeel	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	
4	Besnijden	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	
5	Verliefdheid en verkering	Sociale en emotionele ontwikkeling	
6	Verliefdheid en seksuele oriëntatie	Sociale en emotionele ontwikkeling	x
7	Voortplanting	Voortplanting en gezinsvorming	x
8	Veilig vrijen	Voortplanting en gezinsvorming	
9	Je eigen lichaam en zelfbevrediging	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	
10	Seks, wat is dat?	Sociale en emotionele ontwikkeling	
11	Wat zie jij in de media?	Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld	x
12	Internet en social media	Seksuele weerbaarheid	
13	Seksueel grensoverschrijdend gedrag	Seksuele weerbaarheid	x

Terminologie

Het is van belang dat tijdens de seksuele vorming en voorlichting iedereen zoveel mogelijk dezelfde bewoordingen gebruikt. Voor het benoemen van de geslachtsdelen e.d. gebruiken wij de termen die tevens gebruikt worden in de theorie en wetenschap:

- ✓ Piemel/penis
- ✓ Vagina
- ✓ Borsten
- ✓ Geslachtsgemeenschap-vrijen
- ✓ Erectie
- ✓ Zaadlozing-orgasme

Evaluaties

Dit beleidsplan is vastgesteld voor 4 jaar (van augustus 2021 t/m juli 2025). Jaarlijks wordt het met team en directie geëvalueerd. Vanuit de tussentijdse evaluatie kunnen wijzigingen in de praktijk worden doorgevoerd. Het beleidsplan zelf zal in 2025 herschreven en opnieuw vastgesteld worden.

Gezondheidseducatie

Educatie kinderen

Om de leerlingen op een structurele manier te leren over 'Relaties en Seksualiteit' maken we op de St. Jozefschool gebruik van de methode 'Kriebels in je buik' (Rutgers voor groep 1 t/m 8).

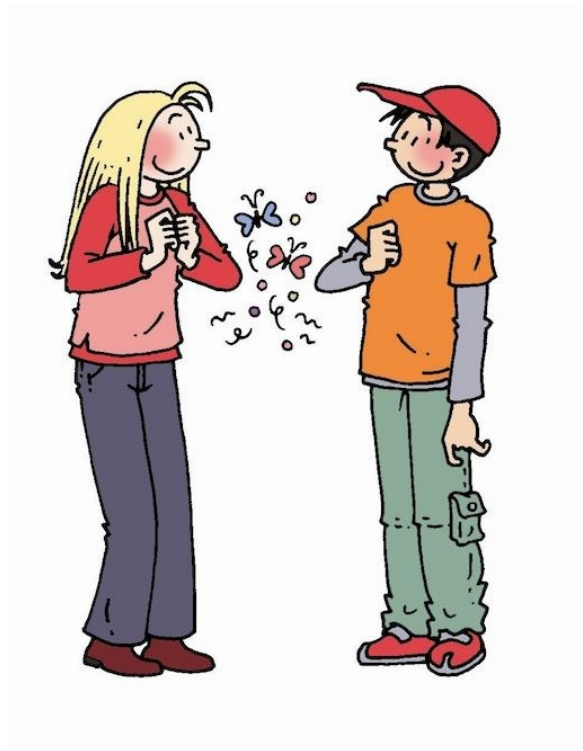
Elk leerjaar heeft zijn eigen behoefte rond dit thema en zijn eigen aanpak binnen vaste thema's. De vier thema's binnen de methode zijn:

- Lichamelijke ontwikkeling en zelfbeeld
- Voorplanting en gezinsvorming
- Sociale en emotionele ontwikkeling
- Seksuele weerbaarheid

Specifieke thema's die aan bod komen, zijn: het eigen lichaam, zelfbeeld, verschillen tussen jongens en meisjes, bloot zijn, vriendschap, verliefdheid, verkering, relatievorming, seksuele diversiteit, veranderingen in de puberteit, voortplanting, zwangerschap, bevalling, seksualiteit, zelfbevrediging, media, weerbaarheid, wensen en grenzen, seksueel grensoverschrijdend gedrag, anticonceptie en soa.

Voor meer informatie verwijzen we naar: <https://www.kriebelsinjebuik.nl/>

Daarnaast maken we op de St. Jozefschool gebruik van de methodes Trefwoord en Leefstijl voor de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Vanwege de beperkte lestijd kunnen we niet alle methodes volledig aanbieden.

Fysieke en sociale omgeving

Sociale omgeving

Tot de schoolomgeving behoren verschillende aspecten. De leerkrachten en ouders maken onderdeel uit van de sociale omgeving van de school. Daarnaast is de fysieke omgeving van de school van belang. De sociale omgeving van de school, dient het juiste voorbeeld te geven. Leerkrachten spelen hierin een belangrijke rol, maar de ouder(s)/verzorger(s) zijn hierbij onmisbaar. Door het op school te hebben over het thema 'Relaties en Seksualiteit' kunnen de leerlingen dit meenemen naar huis. Daarom licht de St. Jozefschool de ouders in over wat we op school met de leerlingen behandelen. Dit wordt gedaan door in de 'Nieuwsflits' te vermelden welk thema er in de klassen behandeld gaat worden. Via PARRO worden korte berichten en sfeerfoto's van de lessen gedeeld. Zo weten de ouders dat de kinderen thuis kunnen komen met bepaalde vragen.

Daarnaast is er jaarlijks een algemene ouderavond, waarin de ouders een toelichting krijgen op het 'Gezonde School' beleid van de St. Jozefschool.

Fysieke omgeving

De fysieke omgeving van de St. Jozefschool is beschermend, maar niet vermijdend. Dit houdt bijvoorbeeld in dat er geen blokkades zitten op de computers die de leerlingen gebruiken. De leerlingen kunnen dus van alles tegenkomen. Onze visie is dat we de leerlingen moeten voorbereiden op de toekomst, waar ze die dingen ook tegen kunnen komen. We leren de leerlingen hiermee om te gaan. Daarnaast hebben we wel regels over het gebruik van de digitale omgeving op school. We gebruiken de computers alleen voor schoolwerk. Op deze regel mag met toestemming van de leerkracht af en toe een uitzondering gemaakt worden.

Het schoolplein is te verdelen in drie gedeeltes, het voorplein (bij de ingang van het gebouw), het achterplein (het Bijenpark) en het kleuterplein. Er is geen punt op het plein waar alles te overzien is. Tijdens de pauze loopt minimaal één volwassene rond. Dit betekent dat er niet altijd toezicht is op alle kinderen tegelijk. Wel is er altijd iemand aanwezig waar de leerlingen terecht kunnen. De St. Jozefschool wil de leerlingen leren eerst zelf problemen op te lossen en hun grenzen aan te geven. Wanneer er iets speelt tussen bepaalde leerlingen, worden de pleinwachten daarvan op de hoogte gebracht, zodat deze hierop kan inspelen. De pleinwacht loopt actief rond op het plein en is zichtbaar voor alle leerlingen. Dit biedt de leerlingen het gevoel van veiligheid.

Educatie 'Relaties en Seksualiteit' en gehechtheidsrelatie (school specifiek)

Op de St. Jozefschool hebben we een populatie met leerlingen, waarvan een deel te maken heeft met hechtingsproblematiek. Hier wordt besproken hoe de leerkracht om gaat met deze kinderen in combinatie met het thema 'Relaties en Seksualiteit'.

Volgens de richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming is een gehechtheidsrelatie een duurzame emotionele band die een kind opbouwt met zijn ouder (c.q. de volwassene die de ouderrol vervult voor het kind) op basis van opgedane ervaringen met die persoon. In een veilige relatie heeft het kind vertrouwen in de beschikbaarheid van de opvoeder, terwijl in een onveilige relatie dat vertrouwen ontbreekt. Kinderen die een onveilige band hebben met hun ouder(s), hebben een basispatroon van onzekerheid of wantrouwen ten opzichte van anderen dat zich op verschillende manier kan uiten in gedrag.

Een onveilige gehechtheidsrelatie moet gezien worden als een risicofactor in de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. Kinderen die onveilig gehecht zijn aan hun ouder(s), hebben een (iets) grotere kans om gedragsproblemen te ontwikkelen. Het feit dat een jeugdige een onveilige gehechtheidsrelatie heeft, maakt ingrijpen niet direct nodig.

Volgens de richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming gelden de volgende aanbevelingen voor professionele opvoeders ten opzichte van kinderen met problematische gehechtheid:

- ✓ Reageer invoelend en voorspelbaar op het kind die aan je zorg is toevertrouwd. Zo kan het kind een veilige gehechtheidsrelatie opbouwen.
- ✓ Investeer in (de relatie met) het kind. Neem de tijd om samen activiteiten te ondernemen, geef het kind je volle aandacht. Luister en kijk goed naar het kind. Benoem wat hij/zij met gedrag laat zien en benoem emoties.

Dit houdt in dat de relatie tussen de leerkracht en de betreffende leerling eerst opgebouwd moet worden. Voor meer informatie verwijzen wij naar:

<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/problematische-gehechtheid/>

Voor het geven van de lessen over 'Relaties en Seksualiteit' worden de ouder(s)/verzorger(s) op de hoogte gebracht (zie schoolomgeving). De ouder(s)/verzorger(s) van kinderen met hechtingsproblematiek worden actief betrokken bij het voorbereiden van de lessen rond dit thema.

Tijdens de startgesprekken wordt besproken welke aanpak passend is bij het betreffend kind. Mochten er signalen zijn dat er meer nodig is, wordt er een vervolg afspraak gemaakt. Zo kan besloten worden de leerling van te voren thuis voor te bereiden op de les die komen gaat.

De leerkracht kan vooraf Kindgesprekken voeren met de leerling, zodat hij/zij voorbereid is op wat komen gaat. Ook kunnen er afspraken gemaakt worden met de leerling, voor wanneer hij zich ongemakkelijk voelt in de groep. Tijdens de les wordt de leerling behandeld zoals de rest. Niets moet is hierbij belangrijk. Daarnaast is het belangrijk om tijdens de lessen duidelijk te maken dat het bij iedereen anders is thuis.

Werkgroep en organisatie

De St. Jozefschool wil een 'Gezonde School' zijn op het gebied van 'Gezonde Voeding' en 'Relaties en Seksualiteit'. Voor het eerste thema hebben wij het vignet van de GGD reeds ontvangen, voor het tweede thema willen we het m.b.v. dit beleidsplan gaan aanvragen.

Om het proces rondom de 'Gezonde School' goed aan te sturen hebben wij een werkgroep, in het leven geroepen, bestaande uit:

- ✓ Gezonde School' coördinator
- ✓ Ouder(s)
- ✓ Afgevaardigde vanuit team/directie

Pestcoördinator

Op de St. Jozefschool hebben wij een pestcoördinator aangesteld. Hierbij willen we het woord pesten breed interpreteren. Zodra een leerkracht zorgelijke signalen uit de groep ontvangt (via observaties, de kinderen of ouders) kan de leerkracht contact opnemen met de pestcoördinator. In overleg met de pestcoördinator wordt er een plan opgesteld om het zorgelijk gedrag (of het gevoel van onveiligheid) aan te pakken, eventueel met directe hulp van de pestcoördinator of externe hulp. Hiervoor hebben we op de St. Jozef een vastgesteld pestprotocol.

Om de kinderen alle mogelijkheid te geven signalen door te geven, heeft elke groep een brievenbus. Hier kunnen de leerlingen een briefje instoppen, waar vertrouwelijk mee om wordt gegaan.

Vertrouwenspersonen

Op de St. Jozefschool is een aantal vertrouwenspersonen: de directeur, de voorzitter van het bestuur en twee externe vertrouwenspersonen. Deze zijn vermeld op de website van de school, zodat ouders altijd de route naar deze personen kunnen vinden.

Handelingsverlegen

Zodra de school niet meer de capaciteit of kennis en kunde heeft om te reageren op bepaald gedrag of op een specifieke situatie is er rond de school een extern zorgsysteem.

De St. Jozefschool heeft nauwe banden met de huisartsen praktijk de Heelkom (zie bijlage 2; vermoeden van huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik).

Daarnaast heeft de St. Jozefschool de volgende ketenpartners om contact mee op te nemen wanneer nodig:

- ✓ GGD
- ✓ Lariks
- ✓ Wijkteam
- ✓ Veilig thuis
- ✓ SWV De Eem

Signaleren

Zorgroute

Op de St. Jozefschool hebben we een zorgstelsel met verschillende lagen en routes om te bewandelen. Hierbij hoort o.a. het signaleren van seksueel overschrijdend gedrag.

In de groepen 3 t/m 8 wordt tweemaal per jaar Zien! ingevuld. De leerkrachten vullen een vragenlijst in over de kinderen en de kinderen vullen zelf ook een vragenlijst in. Vervolgens worden de uitkomsten bekeken en vergeleken. Deze worden tevens besproken tijdens de groepsbespreking met de IB'er. Wanneer hier opvallende resultaten uitkomen worden hier acties op gezet. Opvallende resultaten kunnen zijn: rode resultaten in de lijsten van de kinderen of een discrepantie tussen de lijst van een kind en de leerkracht. Hier wordt vervolgens onderzoek naar gedaan.

In groep 1/2 wordt Bosos gebruikt als signaleringsinstrument. De leerkracht vult de vragenlijsten in, bij twijfel gaat de leerkracht 'lager' zitten. In groep 1 wordt een Bosos lijst ingevuld wanneer een leerling een doel behaald heeft. Dit kan op meerdere momenten in het jaar gedaan worden, maar minimaal 4 per schooljaar. Voor de leerlingen in groep 2 wordt de Bosos lijst op 3 vaste momenten in het jaar ingevuld.

De ontvangen signalen van de pestcoördinator en de briefjes in de brievenbus van iedere groep zijn eveneens belangrijke signalen, waar we serieus mee omgaan.

Vlaggensysteem

Hoe ga je om met seksueel getint gedrag van leerlingen?

Hoe reageer je als je leerlingen elkaar steeds verder uitdagen?

Mag je als leerkracht een hand leggen op de schouder van een leerling?

Situaties die we herkennen en ons in verlegenheid kunnen brengen of waarbij we ons afvragen of het grensoverschrijdend is. Het Vlaggensysteem is een methodiek die we inzetten om seksueel gedrag bij kinderen (en volwassenen) te duiden. Het helpt ons een juiste pedagogische reactie te formuleren.

Het vlaggensysteem werkt met 6 gedragscriteria die helpen om seksueel gedrag te duiden:

- ✓ Toestemming (allebei prettig, leuk, gewenst)
- ✓ Vrijwilligheid (zonder dwang, eigen wil?)
- ✓ Gelijkwaardigheid (leeftijd, intelligentie, macht)
- ✓ Leeftijd c.q. ontwikkeling adequaat (passend bij ontwikkeling)
- ✓ Context adequaat (passend bij situatie of omstandigheden)
- ✓ Zelfrespect (geen fysieke, emotionele of psychische schade)

Aan de hand van deze criteria wordt het gedrag ingedeeld in een van de vier beoordelingsvlaggen:

Groen: aanvaardbaar seksueel gedrag (normaal)

Geel: licht seksueel grensoverschrijdend gedrag (twijfelachtig)

Rood: ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag (overschrijdend)

Zwart: zwaar grensoverschrijdend gedrag (zwaar grensoverschrijdend)

Het is belangrijk om adequaat te reageren op het gedrag. Met het Vlaggensysteem hebben de leerkrachten geleerd pedagogisch en zonder oordeel te reageren op het gedrag van de leerlingen.

Slotwoord/afsluiting

Wij besteden extra aandacht aan de gezondheid van onze leerlingen, want je leert tenslotte het best met een gezond lijf en een gezonde geest. Daarnaast zorgt een gezonde leefstijl ervoor, dat kinderen lekker in hun vel zitten, hun weerstand op peil houden en genoeg energie hebben voor leren, sport en spelen. Dit is een taak die ouders, leerkrachten en leerlingen met elkaar delen.

Ons 'Gezonde School' beleid is naast de genoemde activiteiten in dit beleidsplan terug te zien in de volgende elementen:

- ✓ Een goed werkend signaleringssysteem
- ✓ In iedere groep jaarlijks de leskist van de Smaaklessen
- ✓ EU-schoolfruit
- ✓ Promoten drinkwater (gebruik van een dopper en het drinkwaterpunt op het schoolplein)
- ✓ Moestuineren in groep 1 t/m 8
- ✓ Stimuleren van sport, spel en beweging
- ✓ Aandacht besteden aan voedselverspilling

Zie: <http://www.jozefachterveld.nl/de-gezonde-school/>

De primaire verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl ligt bij ouders en verzorgers. Wij leveren daar als school een stimulerende en inspirerende bijdrage aan op veel verschillende manieren, met als doel de kinderen te leren bewuste keuzes te maken. Wij hopen dat dit beleidsplan daar een positieve bijdrage aan zal leveren.

Bijlagen

De volgende bijlagen zijn beschikbaar en opvraagbaar bij de directie of coördinator:

- ✓ Gedragcodes teamleden
- ✓ Pestprotocol
- ✓ Protocol Achterveld: Vermoeden van huiselijk geweld, mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik
- ✓ Seksuele ontwikkeling van kinderen 0-6 jaar
- ✓ Seksuele ontwikkeling van kinderen 6-9 jaar
- ✓ Seksuele ontwikkeling van kinderen 9-15 jaar
- ✓ Boekenlijst Seksuele ontwikkeling